

RIGSOMBUDSMANDEN I GRØNLAND

Dato: 28. april 2021

Samtlige ministerier mv.

Indberetning fra rigsombudsmanden i Grønland

Valg i Grønland: IA og Naleraq danner snæver koalition

Formand for Inuit Ataqatigiit (IA) Múte B. Egede og formand for Naleraq Hans Enoksen præsenterede 16. april 2021 en koalitionsaftale med titlen '*Solidaritet, stabilitet og vækst*'. Koalitionen råder over 16 af Inatsisartuts 31 mandater, men har det lille liberale pro-rigsfællesskabsparti Atassut (to mandater) som støtteparti. Naalakkersuisut blev valgt af Inatsisartut den 23. april. Koalitionsaftalen, (der som bilag har ressortfordeling og ministerliste) er vedhæftet.

Koalitionsaftalen har fokus på mennesket og de nære emner. Det hedder i indledningen, at koalitionen vil "*fokuserer på befolkningens levevilkår og adgang til sundhed, uddannelse og en sund økonomi. Befolkningens styrke og robusthed er grundlaget for samfundets evne til at stå på egne ben.*" Selvstændighedstemaet berøres som en overliggende, langsigtet målsætning, idet det prioriteres at udfylde de eksisterende rammer. Det angives som en målsætning, at der skal skabes stabilitet gennem brede og langsigtede forlig på samfundskritiske områder. Det fremgår af koalitionsaftalen, at det bl.a. er nødvendigt at reformere skattesystemet, og at en sammenhængende reform skal bane vejen for, at det bedre skal kunne betale sig at arbejde. På erhvervsområdet prioriteres det at få afsluttet det mangeårige arbejde med udarbejdelse af ny fiskerilov, og der lægges op til udvikling af råstofområdet, idet koalitionen dog vil arbejde for lovgivning, som forbyder mineraludvinding med radioaktivt materiale. Koalitionen agter at stoppe Kvanefjeldsprojektet.

Ny naalakkersuisoq for udenrigsanliggender mv. Pele Broberg har i et interview til avisen Sermitsiaq oplyst, at Naalakkersuisut vil arbejde med ministerstyre. Det har hidtil været sædvane, at større beslutninger blev truffet af det samlede Naalakkersuisut. Det fremgår af koalitionsaftalen, at koalitionsparterne vil udfærdige et arbejdsgrundlag for hvert enkelt ressortområde, der forventes at konkretisere de fremførte overordnede målsætninger.

Det bemærkes, at koalitionsaftaler i Grønland traditionelt har en anden status end i dansk politik. Naalakkersuisut vil typisk ikke blive holdt op på de enkelte punkter i koalitionsaftalen, der dermed i højere grad har udtryk af retnings-tilkendegivelser. Det bemærkes videre, at der i den danske oversættelse af aftalen optræder en

Rigsombudsmanden i Grønland
Indaleeqqap Aqquataa 3
Postboks 1030
3900 Nuuk

Kalaallit Nunaanni Rigsombudsmandi
Telefon: (+299) 32 10 01
Telefax: (+299) 32 41 71
E-mail: riomgr@gl.stm.dk
www.rigsombudsmanden.gl

meningsforstyrrende fejl i udenrigsafsnittet, hvor der på dansk står, at Grønland skal 'demilitariseres'. I den grønlandske version, som har forrang, hedder det, at Grønland 'ikke skal militariseres'.

Selvom koalitionspartierne IA og Naleraq på en fordelingspolitisk højre-venstre skala begge ligger til venstre for midten og forenes om modstanden mod Kvanefjeldmineprojektet og ønsket om selvstændighed, er det to meget forskellige partier. Særligt fiskeriområdet, tilgangen til og tidshorizonten for selvstændighed samt et forskelligt værdipolitisk ståsted kan potentielt skabe udfordringer i det praktiske samarbejde, der følger. Hvor Naleraq har fokus på fiskere/fangere, yderområder og grønlandsk sprog og identitet kan IA siges at være mere globaliseret/udadskuende og baserer sig traditionelt på en mere uddannet vælgerskare i byerne, særligt Nuuk.

Valg til kommunalbestyrelser

Der var 6. april 2021 også valg til kommunalbestyrelser. IA gik samlet set frem ved kommunalvalget, hvor partiet fastholdt borgmesterposten i hovedstadskommunen Sermersooq samt Qeqertalik og vandt den for første gang Kujalleq. Siumut gik samlet set lidt tilbage, men fastholdt borgmesterposten i kommunerne Qeqqata og Avannaata.

I Kommuneqarfik Sermersooq (Nuuk, Paamiut, Tasiilaq, Ittoqqortoormiit + bygder) fastholder Charlotte Ludvigsen (IA) borgmesterposten. Der er indgået samarbejde mellem IA, N og D – dvs samtlige partier undtagen Siumut – om et samarbejde til styrkelse af Sermersooq som 'lokomotiv' for udviklingen i Grønland.

Kommune Kujalleq (Qaqortoq, Narsaq, Nanortalik + bygder): Ny borgmester er Stine Egede, IA. Stine Egede opnåede valg til Inatsisartut, men har søgt orlov for at varetage borgmesterposten. Der er lagt op til bredt samarbejde i kommunen.

Qeqqata Kommunia (Sisimiut, Maniitsoq + bygder): Siumut bevarer sin position som det største parti i kommunen. Siddende borgmester Malik Berthelsen opnåede næsten en fordobling af sit personlige stemmetal. Der er indgået aftale mellem Siumut, IA og Atassut om samarbejde i kommunalbestyrelsen de næste fire år.

Avannaata Kommunia (Ilulissat, Qeqertarsuaq, Uummannaq, Upernavik, Qaanaaq + bygder): Valget er ikke endelig opgjort, og der ventes indkaldt til kst. møde først i maj. Det forudses, at Sakio Flesicher (S) bliver borgmester. Der var i dagene umiddelbart efter valget nogen uro i kommunen, idet Siumuts Minik Høegh-Dam, som opnåede det bedste valg med 406 personlige stemmer, erklærede sig som kommende borgmester og indgik en samarbejdsaftale med Naleraq. Dette førte til, at siddende borgmester Palle Jeremiassen forlangte "visse dokumenter" udleveret, før han kunne godkende aftalen, og han udtrådte umiddelbart efter af Siumut og blev løsgænger. Minik Høegh-Dam blev herefter ekskluderet af Siumut, efter at en verserende hash-sag kom til offentlighedens kendskab.

Kommune Qeqertalik (Aasiaat, Qasigiannuguit, Kangaatsiaq + bygder): Siddende borgmester Ane Hansen (IA) fortsætter som borgmester. Partifællen Peter Olsen opnåede et højere antal personlige stemmer, men er blevet udpeget som naalakkersuisoq for uddannelse, kultur, sport og kirke. IA, Siumut, Demokraatit og Atassut har indgået en bred aftale om målsætninger for årene 2021-2025.

Coronasituationen

Hverdagen i Grønland er ikke præget af pandemien. Arbejdspladser, skoler, daginstitutioner samt butikker, restauranter og forlystelsessteder er åbne, og der er ikke krav om brug af mundbind for personer, der ikke er i karantæne.

Der er indledt vaccination i Grønland. Grønlands udstrækning samt vejrlig og islæg er en udfordring for udbredelsen af vaccinationsprogrammet. Arktisk Kommando er derfor trådt til med bistand til Landslægeembedet, således at vaccinen pr. skib eller helikopter vil kunne bringes frem til byer og bygder, som ligger isoleret eller er vanskeligt tilgængelige pga. is. Ca. 9,8 pct. af befolkningen er påbegyndt vaccination, fortrinsvis med Pfizer/BioNTech-vaccinen, idet seneste sending dog bestod af Moderna-vaccinen. Der er ikke anvendt andre vacciner. I de større byer er aldersgruppen 65+ samt risikogrupper tilbudt vaccination. I mindre byer og bygder tilbydes vaccination af logistiske hensyn til alle borgere 16+.

Mikaela Engell